

STORTINGET

Innst. 268 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:1 L (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Siv Jensen om strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring av straffeloven (strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet)

I

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 155 første ledd skal lyde:

Den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig adferd påvirker en offentlig tjenesteperson til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling eller hindrer en slik handling, eller søker å oppnå dette, straffes med bot eller fengsel inntil 6 år.

§ 155 a første ledd første punktum skal lyde:

Grov vold, grove trusler eller grovt skadeverk mot offentlig tjenesteperson straffes med fengsel inntil 9 år.

§ 156 første ledd skal lyde:

Den som hindrer en offentlig tjenestemann i å utføre en tjenestehandling, for eksempel ved å nekte adgang

til steder hvor han har berettiget tilgang, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

II

Loven trer i kraft straks.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Bøhler og Jenny Klinge, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til Dokument 8:1 (2019–2020) Representantforslag om strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet. Komiteen viser også til brev fra statsråd Monica Mæland av 22. oktober 2020, som er vedlagt denne innstillingen.

Komiteen viser til at bakgrunnen for forslaget er SIAN-demonstrasjonene i Oslo og Bergen sommeren 2020, hvor disse eskalerte, noe som blant annet innebar angrep på politiets kjøretøy og hærverk samt angrep på uskyldige tredjepersoner.

Komiteen understreker at vold mot politiet er uakseptabelt.

Komiteen viser videre til at forslagsstillerne uttrykker bekymring for at angrep mot politiet kan tilta uten tydelige konsekvenser.

Komiteen viser til at forslagsstillerne fremhever at politiet allerede i dag opplever stadig mindre respekt fra unge, samt at tillitsvalgte i politiet forteller om en økning i antall ungdommer som er aggressive, truende og ikke følger politiets instruksjoner.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener at denne utviklingen må stoppes, og at løsningen på dette er heving av straffenivået for forbrytelser rettet mot politiet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, er enige med forslagsstillerne i at politiet må sikres et sterkt vern for å utøve sitt samfunnsoppdrag. Å angripe eller skade offentlig tjenesteperson er i dag særlig vernet i straffeloven gjennom egne straffebestemmelser. Flertallet viser til at terskelen for hvilke typer handlinger som kan straffes, er lav. Videre reageres det i dag strengt ved vold mot politiet. Utgangspunktet etter gjeldende rett er at all vold mot politiet møtes med ubetinget fengselsstraff.

Flertallet viser til at det strafferettslige vernet av offentlig tjenesteperson ble styrket i forbindelse med behandlingen av Prop. 66 L (2019–2020), jf. Innst. 328 L (2019–2020) der et enstemmig Storting stemte for å øke strafferammen for grove overtredelser fra tre til seks års fengsel og strafferammen for skyting mot politiet ble hevet til ti års fengsel med en minstestraft på ett år. Videre ble det også tilføyd en bestemmelse om skyting, grov vold og skadeverk mot politiet. Flertallet mener på denne bakgrunn at vi per nå har et riktig straffenivå for vold mot politiet. Flertallet vil kontinuerlig vurdere om straffenivået til enhver tid reflekterer alvorlighetsgraden i denne typen handlinger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til begrunnelsen i representantforslaget og fremmer følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring av straffeloven (strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet)

I

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 155 første ledd skal lyde:

Den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig adferd påvirker en offentlig tjenesteperson til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling eller hindrer en slik handling, eller søker å oppnå dette, straffes med bot eller fengsel inntil 6 år.

§ 155 a første ledd første punktum skal lyde:

Grov vold, grove trusler eller grovt skadeverk mot offentlig tjenesteperson straffes med fengsel inntil 9 år.

§ 156 første ledd skal lyde:

Den som hindrer en offentlig tjenestemann i å utføre en tjenestehandling, for eksempel ved å nekte adgang til steder hvor han har berettiget tilgang, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

II

Loven trer i kraft straks.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet mener trusler, hindring av tjenesteutøvelse og skadeverk mot politiet er uakseptabelt. De tilbakemeldinger som kommer fra politiet, må tas på alvor. Politiet rapporterer om at de må bruke mer ressurser på å løse oppdrag både for å ivareta egen sikkerhet og roe ned situasjoner som oppstår. Særlig Enhet Øst i Oslo politidistrikt melder om dette, men også Enhet Sentrum på Grønland opplever det samme.

Disse medlemmer viser til at det i Avis Oslo den 8. desember 2020 fremkommer at det er registrert en økning av forulemping, hindring, trusler og vold mot politifolk fra 878 tilfeller i 2016 til 1 171 i 2019. Til og med tredje kvartal 2020 var det registrert 785 slike forhold. Nestleder i Politiets Fellesforbund (PF), Bjørn Egil Drangevåg, uttrykker bekymring for PFs medlemmer og mener situasjonen er så alvorlig at det kan ramme rettsikkerheten.

Disse medlemmer viser til at leder i Politiets Fellesforbund, Sigve Bolstad, uttaler i nevnte artikkel at han kjenner til kollegaer som har byttet arbeidsfelt fordi det har vært for belastende å jobbe ute. Bolstad peker videre på en uønsket utvikling der unge ned i 13-årsalderen stiller seg i veien for politibiler slik at de ikke kommer frem, og opptrer på en fullstendig uakseptabel måte i møte med politifolk.

Disse medlemmer viser til at politiet i Bergen har påpekt at årsaken til at den spesifikke situasjonen knyttet til SIAN-demonstrasjonen eskalerte, blant annet var at politiet i Bergen ikke hadde hatt noen etterforskere på jobb sommeren 2020 da ressursituasjonen gjorde at deres forebyggende mannskap ble omdirigert til patruljevirkosomhet grunnet ferieavvikling. Dette gjorde igjen at de ikke hadde fått jobb opp mot aktuelle miljøer langs det forebyggende sporet hele sommeren. Da opptøyene i Bergen fant sted, var majoriteten av de involverte kjent for politiets forebyggere fra tidligere, og dersom politiet hadde fått drive med forebyggende arbeid hele sommeren, ville eskaleringen mest sannsynlig ikke funnet sted.

Disse medlemmer understreker at politiet som en konsekvens av nærpolitireformen har trukket seg lenger unna ungdom og vanlige folk. Både i Oslo sør og øst har dette skjedd i form av å legge ned politiposten på Holmlia og stenge Manglerud politistasjon for publikum. Dette har ført til større avstand og vanskeligere ar-

beidsvilkår både for forebygging og håndhevelse av ro og orden. Sigve Bolstad, leder i PF, peker på verdien av et tilstedeværende og forebyggende politi i nevnte artikkel fra Avisa Oslo:

«Å møte ungdommen der de er, har en veldig strek preventiv effekt. Da kommer man tett på, betjentene kan snakke med folk – noe som er mye bedre enn å bli tilkalt.»

Disse medlemmer mener tilstedeværelse og forebygging er viktig, men samtidig må vi ta innover oss at de trender og den utvikling som har vært innenfor enkelte deler av ungdoms- og gjengkriminelle miljøer, både dreier seg om politiet som en fiende og legitimerer vold mot politiet. I Sverige har politiet identifisert over 60 utsatte områder hvor kriminelle mer eller mindre kontrollerer alt som foregår, og politiet ikke sender enkelte patruljer alene inn dersom noe oppstår.

Disse medlemmer understreker at vold, skadeverk og hindring av utførelse av tjenesten som rammer politiet, er uakseptabelt og ikke kan bortforklares. Den internasjonale utviklingen som bygger opp under politiet som en fiende og legitimt mål, som også finner sted i enkelte miljøer her i Norge, må bekjempes. Politiet må bruke de hjemler som eksisterer for at uakseptabel og kriminell atferd får straffereaksjon. Dette innebærer også at politiets påtalejurister må prioritere å retteføre saker som omhandler vold, skadeverk og hindring av politiets tjenesteutførelse.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av utviklingen knyttet til politiets arbeidsbetingelser overfor ungdomsmiljø og gjengkriminelle. Regjeringen bes vurdere eventuelle straffeskjerpelser samt andre tiltak for stanse økningen av forulemping, hindring, trusler og vold mot politifolk.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er enig med forslagsstillerne i at angrep og vold mot politiet er uakseptabelt. I tråd med svarbrev fra justis- og beredskapsministeren av 22. oktober 2020 er slik adferd kritisk hvis det forhindrer politiet i å utføre sitt oppdrag med å beskytte borgere, verne om lovlig virksomhet og opprettholde ro og sikkerhet.

Dette medlem registrerer også at forslagsstillerne mener strengere straffer vil virke avskrekkende for denne typen hendelser, uten at de gir noen dokumentasjon for dette, og heller ikke angir om vold mot politiet er et lite, stort eller økende problem som Stortinget må gripe fatt i. Dette medlem vil minne om at det strafferettslige vernet av politi og offentlige tjenestemenn ble styrket gjennom endringer i straffeloven i 2020, jf. Innst. 328 L (2019–2020).

Dette medlem vil minne om at angrep på politiet i forbindelse med demonstrasjoner vanligvis oppstår som følge av en eskalert situasjon. Det er få holdepunkter for at aktørene rasjonelt vurderer strafferammen når de i en opprørt og emosjonell tilstand for eksempel fysisk angriper politiet. Dette medlem viser til at politiets viktigste oppgave under en demonstrasjon er å sikre et godt og trygt ytringsrom for aktørene, helt uavhengig av ytringenes innhold. I SIAN-demonstrasjonene, som det henvises til i forslaget, ble det vist aggresjon mot politiet fordi motdemonstrantene mente politiet beskyttet hatefulle ytringer. Dette medlem vil presisere at politiet håndterte situasjonen formelt riktig ved ikke å stoppe eller sensurere appellanter.

Dette medlem vil understreke at det viktigste for å forhindre situasjoner som eskaleres, er at politiet er godt forberedt og gjennom samarbeid og dialog med demonstranter og potensielle motdemonstranter gjør det klart hva som er politiets oppgave i å beskytte ytringsrommet. God forberedelse fra politiets side vil også kunne bidra til at politiet løser situasjonen med minst mulig maktbruk, slik at den ikke eskaleres. Dette medlem viser til at straffeloven § 155 i dag åpner for strenge reaksjoner for vold mot politiet, og at det i henhold til rettspraksis ofte reageres med ubetinget fengselsstraff. Dette medlem viser til sin merknad i forbindelse med behandlingen av Innst. 328 L (2019–2020), hvor dette medlem viste til viktigheten av at politiet forhindrer voldsbruk mot seg selv ved å vise god forhandlingsevne samt evne til å roe ned situasjoner slik at de ikke eskaleres.

Dette medlem registrerer at forslagsstillerne i denne saken fremmer et direkte lovforslag i form av et representantforslag, samtidig som de foreslår at lovforslaget trer i kraft umiddelbart. Dette medlem mener prinsipielt at Stortinget skal være tilbakeholdne med lovvedtak uten at disse er utredet med hensyn til øvrig straffenivå, veiing opp mot annen lovgivning og eventuelle konsekvenser.

På denne bakgrunn vil dette medlem ikke støtte forslaget.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av utviklingen knyttet til politiets arbeidsbetingelser overfor ungdomsmiljø og gjengkriminelle. Regjeringen bes vurdere eventuelle straffeskjerpelser samt andre tiltak for stanse økningen av forulemping, hindring, trusler og vold mot politifolk.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 2*

Vedtak til lov

om endring av straffeloven (strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet)

I

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 155 første ledd skal lyde:

Den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig adferd påvirker en offentlig tjenesteperson til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling eller hindrer en slik handling, eller søker å oppnå dette, straffes med bot eller fengsel inntil 6 år.

§ 155 a første ledd første punktum skal lyde:

Grov vold, grove trusler eller grovt skadeverk mot offentlig tjenesteperson straffes med fengsel inntil 9 år.

§ 156 første ledd skal lyde:

Den som hindrer en offentlig tjenestemann i å utføre en tjenestehandling, for eksempel ved å nekte adgang til steder hvor han har berettiget tilgang, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

II

Loven trer i kraft straks.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:1 L (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Siv Jensen om strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 23. februar 2021

Lene Vågslid

leder

Jan Bøhler

ordfører

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
20/4885 - JØHA

Dato
22.10.2020

Dokument 8:1 L (2020-2021) – Representantforslag om strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet

Jeg viser til brev av 13. oktober 2020 hvor justiskomiteen ber om departementets uttalelse i forbindelse med følgende sak til behandling:

Dokument 8:1 L (2020-2021) Representantforslag om strengere straffer for angrep og skadeverk mot politiet.

Politiet skal beskytte borgerne, verne om all lovlig virksomhet og opprettholde offentlige ro og sikkerhet. Jeg er enig med forslagsstillerne at politiet må sikres et sterkt vern for å utøve denne oppgaven på vegne av samfunnet. Handlinger som vi så i Bergen og Oslo i sommer, hvor politiet utsettes for vold og skadeverk når de utfører sitt samfunnsoppdrag, kan vi ikke akseptere.

Straffeloven som den er i dag gir et sterkt vern. For det første er terskelen for hvilke handlinger som kan straffes lav. For det andre reageres det allerede strengt ved vold mot politiet. Utgangspunktet er at all vold mot politiet møtes med ubetinget fengselsstraff.

I tillegg ble det strafferettslige vernet av politi og offentlige tjenestepersoner etter forslag fra regjeringen nylig styrket gjennom endringene i straffeloven som Stortinget vedtok i juni i år. Det ble blant annet tilføyd en bestemmelse om skyting, grov vold og skadeverk mot politiet. Strafferammen for grove overtredelser ble dermed hevet fra tre til seks års fengsel. I tillegg ble strafferammen for skyting mot politiet hevet til ti års fengsel, med en minstestraft på ett år.

Politiet jobber systematisk og målrettet for å forebygge vold og uroligheter ved demonstrasjoner. Et sentralt element her er dialog med partene og etterretning i forkant, for å sikre målrettede og legitime tiltak og hindre unødig inngripen fra politiets side

Med bakgrunn i dette mener jeg at vi per i dag har et riktig straffenivå for vold mot politiet. Jeg mener ikke at en ytterligere heving av strafferammene vil være et egnet virkemiddel for å forebygge og hindre vold og trusler mot politiet.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink, reading "Monica Mæland". The signature is written in a cursive, flowing style.

Monica Mæland

